

CASOPISHARMONIE.CZ

1. Robert Kružík: Dirigent mezi dvěma světy

02.01.2023 casopisharmonie.cz - Zuzana Ledererová

Odkaz na originál

Klíčová slova: opery (2); divadla; Národního; ostravské

Muzika, kam jen oko dohlédne, či spíš kam jen ucho doslechne, tak by se dalo charakterizovat rodinné prostředí, do něhož se roku 1990 Robert Kružík narodil.

Oba rodiče houslisté – otec skoro třicet let hrál v Brněnském rozhlasovém orchestru lidových nástrojů, pak v Janáčkově opeře, kde kdysi začínala u houslového pultu i Robertova maminka, která pak přešla na celých 40 sezon do brněnské filharmonie. Jeho bratr je pedagogem na konzervatoři, vede Moravský komorní orchestr a je členem legendárního Janáčkova kvarteta, sestra se věnuje hudební pedagogice.

Vaše paní je zpěvačka... Ano, seznámili jsme se na konzervatoři, když nám bylo 15 let! Takže vidíte, že jsem vlastně neměl vyhnutí: když naši zjistili, že mám rytmus a slyším, posadili mne ke klavíru, a když mi bylo šest, tak to už mne pan profesor Havlík učil hrát na violoncello. Můj tatínek se tehdy přátelil s operním dirigentem Evženem Holišem a ten mi měl ke studiu violoncella na konzervatoři jaksí rozšířit obecné hudební obzory. Jenže já jsem současně začal objevovat kouzlo taktovky. Na HAMU jsem pak už studoval oba obory.

Máte značné zkušenosti z **ostravské opery**, jste dirigentem **opery Národního divadla** Brno, stálým hostem Filharmonie Brno a šéfem Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín. Když vás vidím v operním orchestřišti nebo jindy za pultem na koncertním pódiu tak musím trochu provinile přiznat, že teď nevím, kterému světu vlastně patříte. Ale já jsem rád, že to nevíte! V uměleckých oborech jsou "škatulky"... herci jsou také bráni za komediální, charakterní, někteří umí skvěle Shakespeara, tak u dirigentů je to podobné. Opakem čistě operního dirigenta je ten symfonický, který se třeba pořádně ani k opeře nikdy nedostal. Já teď stojím tak nějak uprostřed a je to kupodivu velice příjemné. Mého tatínka svět opery okouzil. Já jsem naopak jako dítě do opery musel, protože mne doma neměl kdo hlídat. Na představení jsem seděl, dokud jsem nesnědl bonbóny. Když však přišla za studií možnost dirigovat tak skvělou operu jako je ta brněnská, ani chvíli jsem neváhal. Bylo to pro mne jako čerstvého absolventa akademie nevýslovné štěstí, že jsem rovnýma nohama vplul do praxe. Avšak bylo to, jako když si s čerstvým řidičkem sednete do limuzíny. Symfonická hudba má pochopitelně zase jiný lesk. Když se dívám do diáře tak možná koncerty dnes trochu převažují. Ale já jsem velmi rád, že jsem se dosud jaksí nerozhodl. Že nemám škatulku. Že stojím mezi těmito dvěma báječnými světy.

Jak vnímáte různá slohová období? Užijete si víc Janáčka nebo Händela? Pochopitelně, že stylovost je nutná, neboť jsem jako dirigent nositelem slohového interpretačního názoru. Málokdy diriguji skladby starší, než je První vídeňská škola a také nejsem specialistou na současnou hudbu. Řekl bych, že se v nejlepším slova smyslu držím "mainstreamu". Ale současně jsem velmi rád, že na příklad ve Zlíně každý rok uvádíme skladbu napsanou přímo pro nás. Hudbou mého srdce jsou skladby do poloviny minulého století. Snažím se do svého repertoáru zařazovat co nejvíc české symfonické hudby. V mezinárodním prostředí se to od českého dirigenta jaksí automaticky očekává. Je zajímavé, že určitá vyhraněnost interpretovat díla své země je dnes čím dál výraznější.

Dotkl jste se Zlína. Nová koncertní či spíš multifunkční hala je nádherná na pohled. Jaká je z hlediska aktivního muzikanta? Když dnes vidím, jak se desítky let řeší brněnský sál a také je velmi aktuální rozšíření centra v Ostravě, tak je neuvěřitelné, že zlínský sál vznikl bez většího hmbuku, dalo by se říci téměř hladce. Pro naši praxi je obrovskou výhodou, že zkusíme tam, kde poté hrajeme koncerty. To není vůbec samozřejmé. Například takový Symfonický orchestr Českého rozhlasu zkusí ve studiu na Vinohradech, ale poté často koncertuje v jiných pražských sálech, podobně plzeňská filharmonie, ve Filharmonii Brno jak je známo se zkouší v Besedním domě, ale velké koncerty se pak hrají ve zcela jiné akustice Janáčkova divadla. Pro dirigenta, zvláště hostujícího, který koncertní sál nezná, je to obtížné. Vytvoří si jakýsi zvukový obraz, který pak v jiném prostoru nefunguje. Zlínský sál je skutečně krásný. Pokud jde o akustiku, no, slyšel jsem výhrady, ale podle mého názoru je velmi dobrá. Zazněla tam spousta krásných koncertů. Pódium je veliké, do hlediště se vejde asi 700 lidí, což je pro Zlín ideální. Je škoda, že nám tam chybí varhany. Královský nástroj tam původně byl plánován, ale... Pro muzikanty je příjemné, že sál ve Zlíně je téměř vždycky asi z 90% plný. A to se pak hezky hraje. Za mne je navíc báječné spolupracovat s tak vynikajícími hudebníky, jací jsou u nás ve Zlíně. Je to orchestr mladý duchem, plný spontánní radosti z muziky.

Nerada bych zabředla do nekonečných debat o současné jevištní tváři dávno vzniklých oper, ale přece – ovlivňuje inscenační pojetí dirigenta?

Samozřejmě že ano. Ostatně zlí jazykové tvrdí, že normální běžný divák se z 80% dívá a 20% poslouchá. Tudíž je nutné, aby byl dirigent v úzkém sepjetí s celkovým pojetím inscenace. Co se odehrává na scéně, je pro hudbu velmi důležité a naopak. Já mám docela čerstvou zkušenost z Bayreuther Festspiele. Německé divadlo je specifikum samo o sobě a Bayreuth v uvádění Wagnerových oper tím spíš, ale když to srovnám s tím, co vzniká u nás a konkrétně v Brně, kde nejvíc působím, tak jsem velmi šťastný, že diriguji v opeře právě zde. A nejsou to režie klasické v doslovném slova smyslu. Když se nad tím zamýšlím, tak jsem vlastně ani jako divák ani jako dirigent neviděl představení, které by se zcela řídilo režijními poznámkami skladatele. To prostě nejde. Ale onen zmíněný Bayreuth jde mnohdy vlastně proti autorovu záměru, někdy zcela proti příběhu, což je podle mne špatně. Velmi mne baví sledovat koncepci režiséra, který dokáže dílo přenést do jiné doby, než ve které se původně odehrává, a přesto to dává smysl. Důležité je, aby to nebylo násilně provedeno a taky abychom se jako diváci nedivili textovým problémům, kdy některý z protagonistů zazpívá "Podej mi ten meč", který se v celé inscenaci vůbec neobjevuje. Zcela zásadní je, aby si dva hlavní tvůrci inscenace – dirigent a režisér

porozuměli, navzájem se respektovali, souzněli a věděli, kde má hlavní slovo hudba a kdy naopak může i dirigent vyhovět režii. V této souvislosti bych rád zmínil právě Jiřího Heřmana, s nímž spolupracuji v Brně často, neboť on sám vychází z partitury, pracuje s ní na aranžovacích zkouškách, což není u režisérů zcela běžné, a hudbu nesmírně citlivě vnímá.

A co violoncello? No to je vlastně můj grunt, který se snažím stále provozovat. Pomyslně ani reálně jsem ho na hřebík nepověsil. Ale koncerty si z časových důvodů zahraji jen výjimečně. Zrovna na podzim se mi to poštěstilo. Vystupoval jsem na našem festivalu Harmonia Moraviae ve Zlíně a pak v Praze v rámci Svátků hudby Václava Hudečka. Ve Zlíně jsem hrál s vynikajícími kolegy: houslistkou a kamarádkou Barborou Valečkovou a dirigentem a klavíristou Stanislavem Boguniou, kdy jsme hráli převážně hudbu Antonína Dvořáka. Chvilé s violoncellem pro mne nyní znamenají velký relax. Nebylo tomu tak vždy. Když jsem byl studentem tohoto nástroje s povinností cvičit a cvičit a věděl jsem, že musím, tak to taková radost někdy nebyla. Ale já už teď nemusím! A nesmírně si hru na cello užívám. Největší mojí radostí je komorní hra! Když se totiž potkám s kolegy, s nimiž souzním, ten opravdu krásný pocit z tvoření přímo tady a teď. Jako dirigent tak činím vlastně zprostředkovaně, ale onu zkušenost komorního hráče se snažím přenést i do dirigování, aby hráči muzicírovali mezi sebou, a já jsem byl jejich kolega.

Toto je zkrácená verze, kompletní text k dispozici v HARMONII I/2023

URL | <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/robert-kruzik-dirigent-mezi-dvema-svety.html>

[« zpět na začátek](#)